

NYELV ÉS KULTÚRA A XXI. SZÁZADBAN

*A Balassi Bálint Intézet és társintézményeinek
tudományos szimpóziuma*

A Balassi Bálint Intézet 2002. május 31-én rendezte meg tudományos szimpóziumát, melynek célja az volt, hogy a Magyarországon működő külföldi kulturális intézetek, hungarológiai és nyelvoktató tevékenységet folytató társintézmények és a külföldi magyar intézetek vezetői megismerjék a Balassi Bálint Intézet arculatát, egymás tevékenységét, valamint feltárják és összehangolják a tudományos, kulturális és oktatási együttműködés további lehetőségeit.

A tanácskozás három szekcióban folyt:

1. a nyelvoktatás és kultúraközvetítés feladatairól és tapasztalatairól;
2. a magyarságtudomány lehetőségeiről;
3. a magyar nyelv- és hungarológiaoktatás tartalmi, módszertani kereteiről.

A tudományos szimpóziumra meghívást kaptak és azon előadást tartottak

1. a külföldi magyar intézetek és a magyarországi külföldi kulturális intézetek vezetői, képviselői;
2. a tudományos társintézmények vezetői, képviselői;
3. magyar mint idegen nyelvi, illetve hungarológiai képzést nyújtó egyetemek kutatói, oktatói.

A szimpóziumhoz kapcsolódó kiállításon a Magyar Fotográfiai Múzeum *Magyar táj – magyar arc* c. tárlatát tekinthették meg a résztvevők. Ebédidőben a Hattyú-Dal-Színház *Szent László királyról ének* című látomásjátéka egészítette ki a programot.

Az első szekciót Sepsi Enikő, a Balassi Bálint Intézet általános főigazgató-helyettese vezette. A szekció munkájának hármas célja volt. Egyrészt megismerni a magyarországi külföldi kulturális intézetek

A Hattyúdal Színház előadása

kultúrpolitikáját, nyelvoktatási stratégiáit, ami a friss alapítású Balassi Bálint Intézet vezetése számára elvi és gyakorlati viszonyítási pontokat nyújtott. (Míg a Francia Intézet vagy a Goethe Intézet stratégiájának alapeleme a nyelvoktatás, addig az Észt Intézet egyelőre nem végez efféle tevékenységet. Az Osztrák Kultúrfórum, illetve az Osztrák Intézet elkülönítve végzi a kultúráközvetítést és a nyelvoktatói feladatokat. Az Aula/Instituto Cervantes rendkívül hatékony, ám viszonylag szerény költségvetést igénylő kultúráközvetítést folytat stb.) A magyarországi külföldi kulturális intézetek képviselői egyhangzóan köszönetüket fejezték ki a Balassi Bálint Intézetnek azért, hogy lehetőséget ad a bemutatkozásra, és hangsúlyozták az ilyen típusú, volumenében példa nélküli tanácskozások szükségességét.

A szekció résztvevői a külföldi magyar kulturális intézetek bemutatkozása során kitértek azokra a nyelvoktatással, kultúráközvetítéssel kapcsolatos problémákra, amelyeknek orvoslása a Balassi Bálint Intézet alapfeladata. A Londoni Magyar Kulturális Központban és

általában Angliában nem megoldott sem a nyelvoktatás, sem a nyelvvizsgáztatás kérdése. Az Apáczai Közalapítvány „Magyarul Határok Nélkül” című programja segítségével kívánja a Balassi Bálint Intézet ezt az égető problémát legalább átmenetileg orvosolni, továbbá internetes interaktív szolgáltató központot kíván létrehozni, mely az oktatással, a hozzáférhető tananyaggal, oktatási segédanyagokkal, a tananyagfejlesztéssel, nyelvvizsgáztatással kapcsolatos információkat teszi hozzáférhetővé a szakmai közönség avagy az érdeklődő laikus számára. Genát Andrea a Bolgár Kulturális Intézet képviseletében felhívta a figyelmet egy korszerű bolgár–magyar/magyar–bolgár szótár égető szükségére. Mintaszerű működésről hallhattunk Masát András, a Berliini Magyar Ház igazgatójának beszámolójában. Csorba László, a Római Magyar Akadémia tudományos igazgatója az olaszországi magyarságtudományi kutatások jelenéről és fejlesztésének lehetőségeiről beszélt, s kitért arra, hogyan segíthet a Balassi Bálint Intézet az ehhez kapcsolódó munkatervek kidolgozásában.

A szekció munkájának harmadik feladata az volt, hogy elindítsa a Balassi Bálint Intézet, a külföldi magyar kulturális intézetek és a honi külföldi kulturális intézetek szorosabb együttműködését. Közös kiállítások tervei fogalmazódtak meg a BBI, a Berliini Magyar Ház és az Észti Intézet vonatkozásában. Az első közös rendezvényre ősszel kerül sor a Balassi Bálint Intézetben, melynek keretében az Észti Művészeti Akadémia hallgatóinak 2001. évi erdélyi terepgyakorlata nyomán született kiállítást tekintheti meg a közönség. A kiállítás az erdélyi magyar településeket mutatja be – észti szemmel – fotók és grafikák segítségével.

A második szekciót Ujváry Gábor, a Balassi Intézet főigazgatója vezette. Bevezetőjében kiemelte, hogy a szekció valamennyi előadója jelentős külföldi kutatási és oktatási tapasztalattal rendelkezik egy-egy adott tudományterületen, s sokat tett azok szélesebb körben történő megismertetéséért is, ezért fontosnak tartja a velük, illetve az általuk képviselt intézetekkel való együttműködést.

Szörényi László, Szász Zoltán, Gecsényi Lajos, Paládi-Kovács Attila, Módos Péter, Gál Julianna és K. Lengyel Zsolt előadásában egyaránt hangsúlyozta, hogy a külföldi befogadó számára bemutatni kívánt magyar vonatkozású kulturális és oktatási eredmények kiválasztásának az adott ország kultúrájának, történelmének alapos ismeretén kell alapulnia, s e szempontnak meghatározó szerepet kell

BALASSI
BÁLINT
INTÉZET*Regisztráció a tanácskozáson*

kapnia a hungarika anyagok gyűjtésében is. Az előadók fontosnak látták újabb tudományterületek – így például a magyarországi latin-ság vagy a közép-európai együttműködés kutatása – bevonását elsősorban a külföldi felsőoktatási intézményekbe, intézetekbe. A külföldre küldhető, ott is értékesíthető idegen nyelvű, modern tudományos eredményekre támaszkodó, Magyarország kultúráját, történelmét bemutató szakkönyvek, kézikönyvek hiányára az előadók többsége felhívta a figyelmet.

Hanák Gábor többek közt az audiovizuális dokumentum kultúraközvetítő szerepéről, Szende Tamás pedig a magyar nyelv tanulhatóságáról tartott előadást. A magyar nyelv és kultúra külföldi kutatását és oktatását szolgáló két hazai alapítvány munkájáról Tarnóczy Mariann és Csete Örs, a Kárpát-mendencére kiterjedő oktatási-kutatási adatbázis munkálatairól Horváth Tamás tartott részletes beszámolót.

A harmadik szekció munkájában, melyet Gremesperger László, a Balassi Bálint Intézet tagozatvezetője irányított, minden olyan állami oktatási intézmény képviselője részt vett, ahol a magyar mint idegen nyelv és/vagy a hungarológia oktatása szervezett keretek között fo-

lyik. A szervezettség szintje természetesen eltérő: a hallgatók – a magyar szak melletti specializációtól kezdve (például Károli Gáspár Egyetem) a nyári egyetemen át (Debreceni Tudományegyetem) egészen a PhD-képzéssel befejezhető „A” szakig (Pécsi Tudományegyetem) – sokféle képzési formában vehetnek részt. A képzés tartalma is eltérő: míg az ELTE-n elsősorban a magyar mint idegen nyelv oktatásának metodikáját sajátíthatják el a hallgatók (már szintén „A” szak keretei között), addig a Szegedi Tudományegyetemen komplex hungarológiai oktatás folyik.

Valamennyi intézmény érintett a tanárképzésben: vagy azért, mert jól felkészült szakemberekre van szüksége a külföldiek oktatásában, vagy azért, mert éppen ilyen szakemberek képzésében vesz részt. Így tehát mindenki felmerült az igény az eddigénél sokkal szorosabb szakmai együttműködésre, amely rendszeres szakmai konferenciák vagy akár egy minél előbb létrehozandó élő internetes fórum keretei között is megvalósulhatna.

Nagyon fontos témaként vetődött fel a magyar mint idegen nyelv oktatásának megfelelő szakmai szintjét garantáló minőségbiztosítási rendszer létrehozása, működtetése. Az előadók szerint szükséges volna egy olyan rendszer kidolgozása, amely szakmai, módszertani és infrastrukturális értelemben is meghatározza a magyar nyelv elsajátításának optimális feltételeit.

A résztvevők megismerkedhettek az immár Magyarországon is akkreditált ECL nyelvvizsgarendszerrel, továbbá több oktatóhely gyakorlati tapasztalataival, s előadást hallhattak az idén 75 éves Debreceni Nyári Egyetemről is.

Szinte valamennyi előadó megfogalmazta, hogy a Balassi Bálint Intézetnek a magyar mint idegen nyelv oktatásában meghatározó, integráló szerepet kell betöltenie a hasonló tevékenységet folytató magyarországi és külföldi intézmények között, s lehetőséget kell biztosítania a gyakorlati tanárképzés számára is.

A tanácskozás előadásainak anyagát interneten (www.bbi.hu) és kiadvány formájában szeretnénk a szakmai közönség egésze számára hozzáférhetővé tenni.

(SEPSI E. – STAUDER M. – GREMSPERGER L.)